

Klementinum jako vědecké pracoviště

Clementinum as a scientific centre

Ve 2. čtvrtině 18. století bylo Klementinum jedním z nejvýznamnějších vědeckých center střední Evropy. V jeho zdech sídlilo Matematické muzeum – první veřejné muzeum v Čechách, které sloužilo nejen ke vzdělávání studentů jezuitské koleje, ale i k popularizaci vědy mezi širokou veřejností.

Nacházelo se v prostorách s bohatou štukovou a freskovou výzdobou, kde se uprostřed andlíků, astrolábů a modelů vesmíru odehrávalo systematické bádání v oblasti matematiky, astronomie, fyziky i přírodovědy.

S muzeem byla úzce spjata Astronomická věž, dokončená v roce 1722, která se postupně proměnila ve skutečnou observatoř evropského významu – a to zásluhou jezuitského astronoma Josefa Steplinga, jenž věž vybavil přístroji a zavedl pravidelná astronomická i meteorologická měření.

Věž byla orientačním bodem nejen pro vědu, ale i pro každodenní život Pražanů: polední znamení, vyvěšované z ochozu věže, sloužilo k časování výstřelu z děla na Hradčanech. K veřejně přístupným zajímavostem patřily také sluneční hodiny na fasádách věže – ceněné pro svou přesnost i estetiku.

Klementinum tak spojovalo vědeckou erudici s duchovním a uměleckým prostorem – a stalo se trvalým symbolem propojení barokní učenosti s moderní vědou.

In the second quarter of the 18th century, Clementinum was one of the most important scientific centres in Central Europe. It housed the Mathematical Museum, the first public museum in Bohemia, which served not only to educate students of the Jesuit College but also to popularize science among the public.

It was located in rooms with rich stucco and fresco decoration, where systematic research in mathematics, astronomy, physics and natural science took place amidst angels, astrolabes and models of the universe.

Closely linked to the museum was the Astronomical Tower, completed in 1722, which was gradually transformed into a true observatory of European importance – thanks to the Jesuit astronomer Joseph Stepling, who equipped the tower with instruments and introduced regular astronomical and meteorological measurements.

The tower was a landmark not only for science, but also for the everyday life of Prague citizens: the noon signal, posted from the tower's gallery, served to time the firing of the cannon at Hradčany. The sundial on the facades of the tower was also a public attraction – valued for its accuracy and aesthetics.

The Clementinum thus combined scientific erudition with spiritual and artistic space – and became a lasting symbol of the connection between Baroque scholarship and modern science.

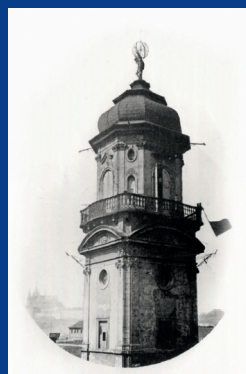

Na obrázku je zachycena Meridiánová síň, která se nachází v Astronomické věži Klementína v Praze. Tato historická místnost sloužila k přesnému určování poledne pomocí slunečního paprsku dopadajícího na meridiánovou linku. Zdroj: Národní knihovna ČR.

The picture shows the Meridian Hall, located in the Astronomical Tower of the Clementinum in Prague. This historic room was used to determine the exact noon by means of the sun's rays falling on the meridian line. Source: Národní knihovna ČR.

Astronomická věž je jednou z ikonických staveb Klementína. Od roku 1722 sloužila pro astronomická a později i meteorologická měření – pohled z jihu ukazuje obdélníkové okénko do meridiánové síně. Zdroj: Adobe Stock.

The Astronomical Tower is one of the iconic buildings of Clementinum. Since 1722 it has been used for astronomical and later meteorological measurements – the view from the south shows a rectangular window into the meridian hall. Source: Adobe Stock.

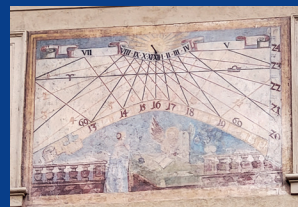

Čas poledne byl z charakteristického ochozu Astronomické věže signalizován mávnutím praporu od roku 1842. Tradice poledního signálu z Klementína skončila až v roce 1929. V pozadí vystupuje panorama Prážského hradu, které podtrhuje význam této věže jako orientační dominanty města. Zdroj: Národní knihovna ČR.

The time of noon had been signalled from the Astronomical Tower's distinctive gallery by waving a flag since 1842. The tradition of the noon signal from Clementinum ended in 1929. The panorama of Prague Castle stands out in the background, underlining the importance of the tower as a landmark of the city. Source: Národní knihovna ČR.

Tyto nástěnné sluneční hodiny se nacházejí na fasádě Klementína v Praze a pocházejí z 18. století. V Klementínu se dochovalo 13 slunečních hodin. Na Astronomické věži původně bývaly na všech světových stranách, přetrvaly však jen ty východní. Foto: J. Danhelka.

This wall sundial is located on the facade of the Clementinum in Prague and dates back to the 18th century. There are 13 sundials preserved in Clementinum. The Astronomical Tower originally had sundials on all cardinal points, but only the eastern ones have survived. Photo: J. Danhelka.

Matematické muzeum bylo významnou součástí vědeckého života Klementína. Sloužilo k výuce studentů i popularizaci vědy mezi širokou veřejností. Na fotografii vidíme ukázkou přístrojů pro astronomická, geodetická a fyzikální měření, které byly v muzeu vystaveny. Zdroj: Wikipedie.

The Mathematical Museum was an important part of the scientific life of Clementinum. It served for teaching students and popularizing science among the public. The photograph shows an example of the instruments for astronomical, geodetic and physical measurements that were exhibited in the museum. Source: Wikipedie.